

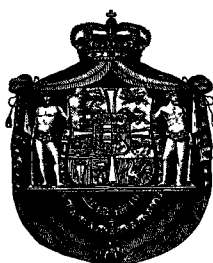
Foreløbig Opgjørelse

af

Hovedresultaterne af Folketællingen i Danmark

den 1ste Februar 1880.

Udgivet af det statistiske Bureau.

Kjøbenhavn.

Bianco Lunos Kgl. Hof-Bogtrykkeri.

1880.

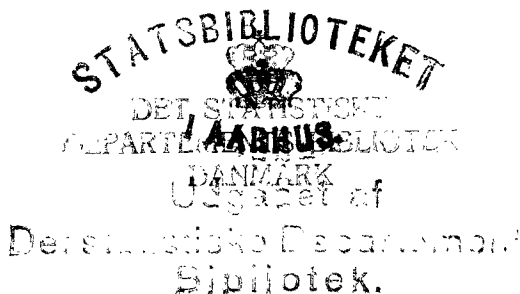

DET STATISTISKE
DEPARTEMENTS BIBLIOTEK
DANMARK

Da. 3.
225.

DET STATISTISKE
DEPARTEMENTS BIBLIOTEK
DANMARK

I Overensstemmelse med allerhøjeste Resolution af 9de Juni 1835 blev der den 1ste Februar 1880 afholdt en almindelig Folketælling i Kongeriget Danmark, saavel i det egenlige Hovedland som paa Færøerne, hvilken Folketælling efter Indenrigsministeriets Paalæg i Cirkulære til Amtmændene af 7de Oktober 1879 er paa hvert enkelt Sted foranstaltet udført af vedkommende kommunale Myndighed (Byraad, Sogneraad o.s.v.). De fra bemeldte Myndigheder indsendte Optællings-Lister og summariske Oversigter ere derefter med Undtagelse af de Københavnske, som behandles ved Magistratens Forsorg, uopholdelig blevne gennemsete og rettede af det statistiske Bureau med Hensyn til det egenlige Folketal, hvorved man endel hurtigere end hidtil efter nogen Folketælling har kunnet komme til Klarhed om Hovedresultaterne af den holdte Tælling. Det er en Selvfølge, at saavel disse Hovedresultater som de i Optællings-Listerne indførte forskjelligartede specielle Oplysninger ville blive underkastede en yderligere Behandling, hvorefter Folketællingens Udbytte i samtlige sine Enkeltheder vil blive forelagt gennem Trykken som et samlet Skrift. Foreløbig maa Bureauet indskrænke sig til denne mere almindelige Oversigt med de i efterstaaende Bemærkninger og tabellariske Fremstillinger indeholdte Oplysninger.

Danmarks samlede Befolkning.

Folketællingen den 1ste Februar 1880 udviste for Kongeriget Danmark ialt en Befolkning af 1,980675 Personer, nemlig 974955 af Mandkjønnet og 1,005720 af Kvindekjønnet, hvoraf falder paa det egenlige Danmark 1,969454 Personer, nemlig 969479 af Mandkjønnet og 999975 af Kvindekjønnet, og paa Færøerne 11221 Personer, nemlig 5476 af Mandkjønnet og 5745 af Kvindekjønnet.

Befolkningens Tilvækst.

Den nærmest forudgaaende Folketælling i det egenlige Danmark foretoges i 1870, og Dagen var ligesom ogsaa tidligere den 1ste Februar. Imellem Folketællingen dengang og iaar ligger altsaa netop 10 Aar. Der fandtes i 1870 paa det samme Landomraade en Befolkning af 1,784741 Personer, hvoraf 880807 af Mandkjønnet og 903934 af Kvindekjønnet. Derimod blev den sidste Folketælling paa Færøerne ikke afholdt samtidig med Tællingen i det øvrige Kongerige, ligesaa lidt som dette har været Tilfældet tidligere undtagen i 1850; den foretoges først den 1ste Oktober 1870 og ligger altsaa kun $9\frac{1}{3}$ Aar tilbage i Tiden. Ved den taltes der paa Færøerne en Befolkning af 9992 Personer, hvoraf 4878 af Mandkjønnet og 5114 af Kvindekjønnet. Tilvæksten har altsaa været i Tidsrummet fra 1870—1880:

for det egenlige Danmark 10,35 pCt. eller gennemsnitlig aarlig 0,99 pCt.

— Færøerne 12,30 — — — — 1,25 —
— hele Kongeriget 10,36 — — — — 0,99 —

Til Sammenligning mellem denne Tilvækst af Befolkningen og den, som tidligere har fundet Sted, samt til Oplysning om de Forskjeligheder, der i saa Henseende viser sig mellem Kjøbstæder og Land og mellem Øerne og Jylland, skal man derhos meddele efterstaaende Tabel. — Folketallet var i:

	1840.	1860.	1870.	1880.	Tilvæksten udtrykt i pCt. aarlig		
					fra 1840 til 1860.	fra 1860 til 1870.	fra 1870 til 1880.
<i>Kjøbenhavn</i>	120819	155143	181291	235254	1,26	1,57	2,64
Øernes Kjøbstæder uden Kjøbenh.	80859	113515	126037	141772	1,71	1,05	1,18
Jyllands Kjøbstæder	59878	92261	110262	139146	2,19	1,80	2,35
Samtlige Kjøbstæder uden Kjøbenh.	140737	205776	236299	280918	1,92	1,39	1,74
— med —	261556	360919	417590	516172	1,62	1,47	2,14
Øernes Landkredse	542257	639498	689294	723936	0,83	0,75	0,49
Jyllands —	485262	607945	677857	729346	1,13	1,09	0,73
<i>Landkredsene tilsammen</i> . . .	1,027519	1,247443	1,367151	1,453282	0,97	0,92	0,61
Øerne uden Kjøbenhavn.	623116	753013	815331	865708	0,95	0,80	0,60
— med —	743935	908156	996622	1,100962	1,00	0,93	1,00
Jylland	545140	700206	788119	868492	1,26	1,19	0,98
<i>Det egenlige Danmark</i> . . .	1,289075	1,608362	1,784741	1,969454	1,11	1,05	0,99
Færøerne	7314	8922	9992	11221	1,00	1,14	1,25
<i>Hele Kongeriget</i> . . .	1,296389	1,617284	1,794733	1,980675	1,11	1,05	0,99

Det fremgaar heraf, at Befolkningen i de sidste 40 Aar overalt i Kongeriget har været i en fortsat og temmelig betydelig Stigning, men at Stigningen dog ikke altid har været fuldstændig ensartet. I det egenlige Danmark var den aarlige Tilvækst gennemgaaende stærkere i Aarene fra 1840—1860 end i Aarene fra 1860—1870. Kjøbenhavn danner dog en bestemt Undtagelse. Fra 1870—1880 er Tilvæksten ikke saa regelmæssig som tidligere. Befolkningen i Kjøbenhavn og i Jyllands Kjøbstæder tiltager mere end nogensinde, medens derimod Forholdet for Kjøbstæderne paa Øerne er det, at Tilvæksten vel er noget større end fra 1860—1870, men langt fra saa stor som fra 1840—1860. Hvad Landbefolkningen angaar, da er Stigningen, som fra 1860—1870 var lavere end fra 1840—1860, atter fra 1870—1880 betydelig ringere. Resultatet bliver derfor, at Kjøbstadbefolkningen i dette Tiaar er tiltagen ikke mindre end $3\frac{1}{2}$ Gange saa meget som Landbefolkningen. Paa Færøerne viser der sig i samtlige 40 Aar en temmelig ensartet, dog lidt tiltagende Stigning af Folketallet, nemlig fra 1 til $1\frac{1}{4}$ pCt. aarlig.

Befolkningens Fordeling mellem Kjøbstad og Land.

Fra ældre Tid findes der i Kongeriget Danmark 70 Byer med saakaldte Kjøbstadrettigheder, nemlig Hovedstaden Kjøbenhavn, 42 Byer paa de danske Øer og 26 Byer i Jylland samt Thorshavn paa Færøerne. Det er disse Byers Befolkning, som altid tidligere i de fra det statistiske Bureau udkomne Værker er bleven kaldet Kjøbstadbefolkningen i Modsætning til den øvrige Befolkning, Landbefolkningen. Kjøbstadbefolkningen, saaledes opfattet, talte den 1ste Februar 1880 ialt 517156 Personer, hvoraf 247836 vare af Mandkjøn og 269320 af Kvindekjøn. Da der i hele Landet fandtes 1,980675 Mennesker, udgjør altsaa Kjøbstadbefolkningen heraf 26,1 pCt. og Landbefolkningen 73,9 pCt. Dette Forhold er vistnok endel ugunstigere for Kjøbstadbefolkningen end i de Lande i Mellem- og Vest-Europa, med hvilke Danmark i andre Henseender nærmest maa sammenlignes, men det er dog mindre ugunstigt end tidligere. I 1840 var Kjøbstadbefolkningen kun 20,2 pCt., i 1860 var den 22,4 pCt. og i 1870 var den 23,3 pCt. af hele Befolkningen. Forholdsvis er den altsaa stadig tiltagen og Landbefolkningen i samme Grad aftagen. Indbyggerantallet i hver Kjøbstad den 1ste Februar 1880 ligesom ogsaa Tilvæksten i de sidste 10 Aar ses af følgende Oversigt:

<i>Kjøbstæderne.</i>	Folketallet 1880.			Folke- tallet 1870.	Tilvæksten fra 1870—1880 i pCt.
	Mandk.	Kvindek.	Til- sammen.		
<i>Hovedstaden København . .</i>	110929	124325	235254	181291	29,8
<i>Provinds-Kjøbstæderne:</i>					
Aarhus	12215	12616	24831	15025	65,3
Odense	10074	10730	20804	16970	22,6
Aalborg	6791	7361	14152	11721	20,7
Randers	6542	6915	13457	11354	18,5
Horsens	6216	6436	12652	10501	20,5
Helsingør	4471	4507	8978	8891	1,0
Fredericia	4065	4210	8275	7186	15,2
Viborg	3872	3781	7653	6422	19,2
Svendborg	3489	3696	7185	6421	11,9
Vejle	3401	3744	7145	6092	17,3
Kolding	3442	3699	7141	5400	32,2
Rønne	3005	3467	6472	5505	17,6
Slagelse	2894	3182	6076	5468	11,1
Roskilde	2839	3056	5895	5221	12,9
Nyborg	2712	2690	5402	4812	12,3
Nakskov	2589	2689	5278	4033	30,9
Næstved	2426	2366	4792	4267	12,3
Nykjøbing paa Falster	2128	2432	4560	3645	25,1
Hjørring	2050	2258	4308	3250	32,6
Thisted	2060	2122	4182	3552	17,7
Korsør	1932	2024	3956	3759	5,2
Ribe	1810	2122	3932	3684	6,7
Varde	1756	1741	3497	2562	36,5
Faaborg	1681	1800	3481	3440	1,2
Holbæk	1583	1682	3265	2931	11,4
Assens	1455	1741	3196	3461	÷ 7,7
Rudkjøbing	1492	1687	3179	2785	14,1
Kallundborg	1520	1647	3167	2673	18,5
Kjøge	1561	1561	3122	3097	0,8
Hillerød	1523	1536	3059	2533	20,8
Frederikshavn	1431	1460	2891	2133	35,5
Nykjøbing paa Morsø	1326	1397	2723	2246	21,2
Vordingborg	1327	1385	2712	2248	20,6
Holstebro	1263	1296	2559	2047	25,0
Skive	1233	1289	2522	2059	22,5
Kjærteminde	1206	1282	2488	2274	9,4
Grenaa	1202	1221	2423	1923	26,0
Maribo	1147	1256	2403	2156	11,5

<i>Kjøbstæderne.</i>	Folketallet 1880.			Folke- tallet 1870.	Tilvæksten fra 1870—1880 i pCt.
	Mandk.	Kvindek.	<i>Til- sammen.</i>		
Middelfart	1110	1235	2345	2336	0,4
Hobro	1104	1146	2250	2081	8,1
Ringsted	1049	1078	2127	1869	13,8
Ringkjøbing	950	1085	2035	1546	31,6
Neksø	940	1059	1999	1584	26,2
Skagen	1011	943	1954	1615	21,0
Stege	922	1009	1931	1960	÷ 1,5
Bogense	894	1023	1917	1931	÷ 0,7
Skjælskør	899	974	1873	1692	10,7
Rødby	876	920	1796	1553	15,6
Skanderborg	865	928	1793	1707	5,0
Nykjøbing i Sjælland	853	884	1737	1548	12,2
Lemvig	830	881	1711	1350	26,7
Ærøskjøbing	752	826	1578	1583	÷ 0,3
Storeheddinge	746	803	1549	1406	10,2
Stubbekjøbing	736	774	1510	1322	14,2
Frederikssund	775	731	1506	1306	15,3
Sæby	717	789	1506	1344	12,1
Nibe	711	782	1493	1496	÷ 0,2
Sakskjøbing	728	757	1485	1409	5,4
Sorø	715	749	1464	1397	4,8
Præstø	703	757	1460	1413	3,3
Nysted	657	781	1438	1336	7,6
Æbeltoft	648	667	1315	1239	6,1
Svaneke	573	677	1250	1112	12,4
Allinge	565	538	1103	800	37,9
Hasle	490	590	1080	923	17,0
Aakirkeby	391	441	832	745	11,7
Mariager	371	375	746	727	2,6
Sandvig	166	156	322	222	45,0
<i>Samtlige Provinds-Kjøbstæder i det egenlige Danmark . .</i>	136476	144442	280918	236299	18,9
Desuden paa Færøerne: Thorshavn	431	553	984	918	7,2
<i>Tilsammen for Kjøbstæ- derne med København</i>	247836	269320	517156	418508	23,6

Det vil af foranstaaende Oversigt straks ses, i hvilken Grad Landets største By Kjøbenhavn rager frem blandt Kjøbstæderne. Skjøndt faktisk henved $\frac{1}{7}$ Del af den københavnske Befolkning, hvorom nedenfor, har Bolig udenfor Københavns Kommune og derfor ikke her er medregnet, var Stadens Indbyggerantal dog 9 à 10 Gange saa stor som Landets næststørste By Aarhus, og af den samlede Kjøbstadbefolkning faldt ikke mindre end 45,5 pCt. paa Kjøbenhavn og kun 54,5 pCt. paa samtlige øvrige Kjøbstæder. Af disse havde:

5 (Aarhus, Odense, Aalborg, Randers og Horsens) mellem	25000	og	12000	Indb.
6 (Helsingør, Fredericia, Viborg, Svendborg, Vejle og Kolding) mellem . . .	9000	-	7000	—
5 (Rønne, Slagelse, Roskilde, Nyborg og Nakskov) mellem	7000	-	5000	—
14 Kjøbstæder	5000	-	3000	—
12 do.	3000	-	2000	—
14 do.	2000	-	1500	—
9 do.	1500	-	1000	—
4 do.	under 1000 —			

Da Kjøbstæder med under 2000 Indbyggere kun have ringe Betydning for Industrien og Omsætningen og derfor absolut ere smaa Kjøbstæder, kan man maaske, idet omvendt efter vore Forhold Provindskjøbstæder paa over 10000 Indbyggere maa betragtes som større Kjøbstæder, rigtigst indordne Kjøbstæderne i følgende 4 Hovedklasser, nemlig:

Hovedstaden med	235254	Indb.
5 Kjøbstæder paa over 10000 Indb. med tilsammen	85896	—
37 do. — mell. 10000 og 2000 Indb. med tils.	156674	—
27 do. — under 2000 Indb. med tilsammen	39332	—
Ialt . . . 517156 Indb.		

hvoraf 45,5 pCt. i Kjøbenhavn, 16,6 pCt. i de 5 større, 30,3 pCt. i de middelstore og 7,6 pCt. i de smaa Provindskjøbstæder.

Foruden de egenlige Kjøbstæder findes imidlertid her i Landet 6 saakaldte Handelspladse, som ikke alene have faaet en særegen kom-

munal Forfatning, der i meget er ordnet efter Kjøbstædernes kommunale Styrelsesforhold, men som ogsaa i de fleste andre Henseender staa Kjøbstæderne saa nær, at deres Indbyggere sikkerlig rettest bør statistisk tages med til Kjøbstadbefolkningen. For disses Vedkommende henvises til nedenstaaende Oversigt:

	Folketallet 1880.			Folketallet 1870.	Tilvæksten fra 1870—1880 i pCt.
	Mandk.	Kvindek.	Til- sammen.		
<i>De 6 Handelspladse:</i>					
Frederiksberg	11841	14669	26510	16878	57,1
Silkeborg	1442	1489	2931	2338	25,4
Marstal	1296	1450	2746	2755	÷ 0,3
Nørre-Sundby	853	904	1757	1609	9,2
Løgstør	672	716	1388	1382	0,4
Frederiksværk	435	444	879	915	÷ 3,9
<i>Tilsammen . . .</i>	16539	19672	36211	25877	39,9

Af nysnævnte Handelspladse maa dog Frederiksberg, statistisk taget, betragtes ikke som en selvstændig Plads, men som en Forstad til København, hvortil efter samme Synspunkt ogsaa maa henføres Sundbyvester og Sundbyøster paa Amager med et Indbyggerantal af 4829 Mandkjøn og 5095 Kvindekjøn, tilsammen 9924 Personer, samt den Del af Utterslev Mark i Brøndshøj Kommune, der under 7de Decbr. 1874 blev i gejstlig Henseende udskilt til St. Stefans Sogn og den 1ste Februar 1880 havde 2039 Indbyggere, nemlig 1004 af Mandkjøn og 1035 af Kvindekjøn. Vi faa herefter for hele Landet en Bybefolkning af 565330 Mennesker, nemlig 270208 af Mandkjøn og 295122 af Kvindekjøn, fordelte i 75 Byer saaledes:

Staden København med 273727 Indb.
(omtrent 11 Gange saa stort et Indbyggerantal som for Aarhus)

5 Byer paa over 10000 Indb. med tilsammen 85896 —
39 — — mell. 10000 og 2000 Indb. med tilsammen 162351 —
30 — — under 2000 Indb. med tilsammen 43356 —

Ialt . . . 565330 Indb.

imod et Indbyggerantal paa Landet af 1,415345 Msk., eller med andre Ord vi faa en Bybefolkning og en Landbefolkning, der udgjør henholdsvis 28,5 og 71,5 pCt. af den samlede Befolkning. Af Bybefolkningen kommer atter 48,4 pCt. paa Kjøbenhavn, 15,2 pCt. paa de større, 28,7 pCt. paa de middelstore og 7,7 pCt. paa de smaa Provindsbyer. I 1870, 1860 og 1840 udgjorde den samme Bybefolkning kun henholdsvis 25,1 pCt., 23,7 pCt. og 20,8 pCt. af hele Befolkningen. Forholdsvis er altsaa i de sidst forløbne 40 Aar Bybefolkningen tiltagen og Landbefolkningen aftagen med 7,7 pCt. Ved Siden heraf viser det sig, at Nutidens Udvikling lader de store Byer vokse stærkere end de smaa. Medens i Tiaaret 1870—1880 Kjøbenhavns Befolkning er tiltagen med 33,6 pCt. og de 5 større Provindsbyers med 31,0 pCt., er Befolkningen i de 39 Mellembyer kun vokset med 15,1 pCt. og i de 30 smaa Byer med 9,6 pCt. Gaar man indenfor disse Grænser yderligere i Enkeltheder, viser der sig derimod ikke nogen bestemt Regel for Tilvæksten. For de enkelte Byers Vedkommende staar den naturligvis for en stor Del i Forbindelse med aldeles stedlige Forhold.

Aarhus har i 1870—1880 forholdsvis havt henimod dobbelt saa stor Tilvækst som Kjøbenhavn, derefter komme Sandvig og Allinge. Noget større Tilvækst end Kjøbenhavn have Varde og Frederikshavn havt. Samtlige øvrige Provindsbyer ere tiltagne i mindre Grad end Kjøbenhavn. Nibe, Ærøskjøbing, Marstal, Bogen, Stege, Frederiksværk og Assens ere endogsaa gaaede tilbage, de 5 første vistnok aldeles ubetydeligt, men de 2 sidste noget mere.

Befolkningens Fordeling efter Landsdele og Overøvrigheds-Kredse.

Efter Landets geografiske Inddeling i Landsdele var Befolkningen den 1ste Februar 1880 fordelt saaledes, som fremgaar af omstaaende Oversigt, der tillige viser for hver enkelt Landsdel Tætheden af Befolkningen og Tilvæksten fra 1870 til 1880.

<i>Landsdelene.</i>	Folketallet 1880.			Folke- tallet i 1870.	Tilvækst fra 1870 til 1880 i pCt.	Areal i geografiske Kvadratmil.	Folketal i 1880 paa hver Kvadratmil.
	Mandk.	Kvindek.	Til- sammen.				
<i>Sjælland og Møen med omliggende Øer:</i>							
Kjøbenhavn	110929	124325	235254	181291	29,8	0,36	
Provinds Kjøbstæderne	28738	29931	58669	53679	9,3		
Landet	211032	217128	428160	402741	6,3	133,22	3654
<i>Tilsammen</i>	350699	371384	722083	637711	13,2	133,58	5406
<i>Bornholm med Christiansø:</i>							
Kjøbstæderne	6130	6928	13058	10891	19,9		
Landet	10934	11373	22307	21003	6,2		
<i>Tilsammen</i>	17064	18301	35365	31894	10,9	10,63	3327
<i>Lolland og Falster med omliggende Øer:</i>							
Kjøbstæderne	8861	9609	18470	15454	19,5		
Landet	38832	39706	78538	75252	4,4		
<i>Tilsammen</i>	47693	49315	97008	90706	6,9	30,50	3181
<i>Fyn, Langeland og Ærø med omliggende Øer:</i>							
Kjøbstæderne	24865	26710	51575	46013	12,1		
Landet	96491	98440	194931	190298	2,4		
<i>Tilsammen</i>	121356	125150	246506	236311	4,3	61,95	3979
<i>Jylland med omliggende Øer:</i>							
Kjøbstæderne	67882	71264	139146	110262	26,2		
Landet	364785	364561	729346	677857	7,6		
<i>Tilsammen</i>	432667	435825	868492	788119	10,2	458,60	1894
<i>Det egenl. Danmark:</i>							
Kjøbstæderne med Kjøbenhavn	247405	268767	516172	417590	23,6		
Landet	722074	731208	1,453282	1,367151	6,3		
<i>Tilsammen</i>	969479	999975	1,969454	1,784741	10,3	695,26	2833
<i>Færøerne:</i>							
Kjøbstaden	431	553	984	918	7,2		
Landet	5045	5192	10237	9074	12,7		
<i>Tilsammen</i>	5476	5745	11221	9992	12,3	24,20	464
<i>Hele Kongeriget . . .</i>	974955	1,005720	1,980675	1,794733	10,4		

Af denne Tabel fremgaar det, at Sjælland med tilliggende Øer er den Landsdel, som er tiltagen mest i Folkemængde i Tiaaret 1870–80, nemlig med 13,2 pCt., men dette er alene en Følge af, at Kjøbenhavn ligger paa Sjælland. Staden har imidlertid som Hovedstad og Regjeringens Sæde samt som Midtpunkt for Videnskabelighed, Industri og Handel i de fleste Henseender omtrent samme Betydning for alle Landsdele, og den særlige Rolle, som den spiller for Sjælland, opvejes sikkerlig tilfulde derved, at faktisk en betydelig Del af den tiltagende københavnske Befolkning, som foran berørt, bor udenfor Stadens Grund og derfor paa foranstaaende Tabel er talt med blandt Landbefolkningen. Det bliver følgelig ved en Sammenligning rigtigst at holde Kjøbenhavn for sig, og den sjællandske Befolkning udenfor Kjøbenhavn er i Tiaaret kun tiltagen 6,7 pCt. Vi faa derefter for Tilvæksten i de enkelte Landsdele fra 1870 til 1880 følgende Række:

Kjøbenhavns Folkemængde er tiltaget med 29,8 pCt.
(uden Frederiksberg m.m.)

Bornholms	—	—	—	10,9	—
Jyllands	—	—	—	10,2	—
Lolland-Falsters	—	—	—	6,9	—
Sjællands	—	—	—	6,7	—
Fyns	—	—	—	4,3	—
Desuden					
Færøernes	—	—	—	12,3	—

Fyn er altsaa den Landsdel, hvis Befolkning ubetinget er vokset mindst, derefter kommer Sjælland og Lolland-Falster med en Tilvækst, der er omtrent 1½ Gange saa stor, og endelig kommer Jylland og Bornholm med en Tilvækst omtrent 2½ Gange Fyns. Færøerne maa paa Grund af deres særlige Forhold tages for sig selv.

Med Hensyn til Befolkningens Tæthed faar man efterstaaende Række, idet ligeledes Kjøbenhavn holdes ude af Betragtningen:

Fyn m. m.	har 3979 Mennesker paa hver □ Mil.				
Sjælland	— 3654	—	—	—	—
Bornholm	— 3327	—	—	—	—
Lolland-Falster	— 3181	—	—	—	—
Jylland	— 1894	—	—	—	—

For hele det egenlige Danmark, naturligvis Kjøbenhavn medregnet, bliver Befolkningens Tilvækst i Tiaaret 10,3 pCt. og dens Tæthed den 1ste Februar 1880: 2833 Mennesker paa hver □ Mil.

Vigtigere end den ommeldte Inddeling af Landet i de geografiske Landsdele er dog den saavel administrative som kommunale Inddeling i Overøvrigheds-Kredse (Amter og Amdraads-Kredse). I Oversigten Side 14—17 gives derfor en Fremstilling af Befolknings-Forholdene efter disse Kredse.

Denne Oversigt viser os, at Folkemængden i Overøvrigheds-Kredsene i det egenlige Danmark er tiltagen i Tiaaret 1870—1880 efter følgende Skala:

	Befolknings- Tilvækst i pCt.		Befolknings- Tilvækst i pCt.
Kjøbenhavn	29,8	Maribo Amt	6,9
Kjøbenhavns Amt	16,9	Holbæk —	5,7
Ringkjøbing —	15,1	Vejle —	5,6
Viborg —	12,7	Odense —	5,6
Aarhus —	12,4	Thisted —	5,4
Ribe —	11,8	Præstø —	4,5
Bornholms —	10,9	Svendborg —	3,0
Aalborg —	10,5	Sorø —	2,8
Hjørring —	9,4	Frederiksborg —	1,2
Randers —	8,8		

<i>Overøvrigheds- Kredsene.</i>	Folketal i 1880.			Folke- tal i 1870.	Tilvækst fra 1870-1880 i pCt.	Areal i geo- grafiske Kva- dratmil.	Folketal i 1880 paa hver Kva- dratmil.
	Mandk.	Kvindek.	Til- sammen.				
<i>Staden Kjøbenhavn</i>	110929	124325	235254	181291	29,8	0,36	
<i>Kjøbenhavns Amt:</i>							
Kjøbstæd. (gl. Rosk. A.)	4400	4617	9017	8318	8,4		
Landet:							
Gl. Kjøbenhavns Amt	38341	41145	79486	63508	25,2		
Gl. Roskilde Amt	16467	16517	32984	32072	2,8		
<i>Tilsammen</i>	59208	62279	121487	103898	16,9	22,02	5517
<i>Frederiksborg Amt:</i>							
Kjøbstæderne	6769	6774	13543	12730	6,4		
Landet	34418	35395	69813	69637	0,3		
<i>Tilsammen</i>	41187	42169	83356	82367	1,2	24,59	3390
<i>Holbæk Amt:</i>							
Kjøbstæderne	3956	4213	8169	7152	14,2		
Landet	42119	43052	85171	81118	5,0		
<i>Tilsammen</i>	46075	47265	93340	88270	5,7	29,51	3163
<i>Sorø Amt:</i>							
Kjøbstæderne	7489	8007	15496	14185	9,2		
Landet	35864	36117	71981	70877	1,6		
<i>Tilsammen</i>	43353	44124	87477	85062	2,8	26,77	3268
<i>Præstø Amt:</i>							
Kjøbstæderne	6124	6320	12444	11294	10,2		
Landet	43823	44902	88725	85529	3,7		
<i>Tilsammen</i>	49947	51222	101169	96823	4,5	30,33	3336
<i>Bornholms Amt:</i>							
Kjøbstæderne	6130	6928	13058	10891	19,9		
Landet	10934	11373	22307	21003	6,2		
<i>Tilsammen</i>	17064	18301	35365	31894	10,9	10,63	3327

<i>Overøvrigheds- Kredsene.</i> (Fortsat.)	Folketal i 1880.			Folke- tal i 1870.	Tilvækst fra 1870-1880 i pCt.	Areal i geo- grafiske Kva- dratmil.	Folketal i 1880 paa hver Kva- dratmil.
	Mandk.	Kvindek.	Til- sammen.				
<i>Maribo Amt:</i>							
Kjøbstæderne	8861	9609	18470	15454	19,5		
Landet	38832	39706	78538	75252	4,4		
<i>Tilsammen</i>	47693	49315	97008	90706	6,9	30,50	3181
<i>Odense Amt:</i>							
Kjøbstæderne:							
Gl. Odense Amt . . .	12174	13035	25209	21175	19,1		
Gl. Assens Amt . . .	2565	2976	5541	5797	÷ 4,4		
Landet:							
Gl. Odense Amt . . .	30721	30976	61697	59375	3,9		
Gl. Assens Amt . . .	18263	18237	36500	35811	1,9		
<i>Tilsammen</i>	63723	65224	128947	122158	5,6	32,13	4013
<i>Svendborg Amt:</i>							
Kjøbstæderne	10126	10699	20825	19041	9,4		
Landet	47507	49227	96734	95112	1,7		
<i>Tilsammen</i>	57633	59926	117559	114153	3,0	29,82	3942
<i>Hjørring Amt:</i>							
Kjøbstæderne	5209	5450	10659	8342	27,8		
Landet	44486	45403	89889	83585	7,5		
<i>Tilsammen</i>	49695	50853	100548	91927	9,4	51,16	1965
<i>Thisted Amt:</i>							
Kjøbstæderne	3386	3519	6905	5798	19,1		
Landet	28037	29049	57086	54926	3,9		
<i>Tilsammen</i>	31423	32568	63991	60724	5,4	30,63	2089
<i>Aalborg Amt:</i>							
Kjøbstæderne	7502	8143	15645	13217	18,4		
Landet	40731	39829	80560	73872	9,1		
<i>Tilsammen</i>	48233	47972	96205	87089	10,5	52,60	1829

<i>Overøvrigheds- Kredsene.</i> (Fortsat.)	Folketal i 1880.			Folke- tal i 1870.	Tilvækst fra 1870—1880 i pCt.	Areal i geo- grafiske Kva- dratmil.	Folketal i 1880 paa hver Kva- dratmil.
	Mandk.	Kvindek.	Til- sammen.				
<i>Viborg Amt:</i>							
Kjøbstæderne	5105	5070	10175	8481	20,0		
Landet	42121	41075	83196	74396	11,8		
<i>Tilsammen</i>	47226	46145	93371	82877	12,7	55,06	1696
<i>Randers Amt:</i>							
Kjøbstæderne	9867	10324	20191	17324	16,5		
Landet	41994	42128	84122	78592	7,0		
<i>Tilsammen</i>	51861	52452	104313	95916	8,8	44,21	2359
<i>Aarhus Amt:</i>							
Kjøbstæderne:							
Gl. Aarhus Amt . . .	12215	12616	24831	15025	65,3		
Gl. Skanderborg Amt	7081	7364	14445	12208	18,3		
Landet:							
Gl. Aarhus Amt . . .	21350	21325	42675	41535	2,7		
Gl. Skanderborg Amt	29887	29050	58937	56555	4,2		
<i>Tilsammen</i>	70533	70355	140888	125323	12,4	45,00	3131
<i>Vejle Amt:</i>							
Kjøbstæderne	10908	11653	22561	18678	20,8		
Landet	43115	42837	85952	84072	2,2		
<i>Tilsammen</i>	54023	54490	108513	102750	5,6	42,45	2556
<i>Ringkjøbing Amt:</i>							
Kjøbstæderne	3043	3262	6305	4943	27,6		
Landet	40133	40970	81103	71018	14,2		
<i>Tilsammen</i>	43176	44232	87408	75961	15,1	82,22	1063
<i>Ribe Amt:</i>							
Kjøbstæderne	3566	3863	7429	6246	18,9		
Landet	32931	32895	65826	59306	11,0		
<i>Tilsammen</i>	36497	36758	73255	65552	11,8	55,27	1325

<i>Overøvrigheds- Kredsene.</i> (Fortsat.)	Folketal i 1880.			Folke- tal i 1870.	Tilvækst fra 1870—1880 i pCt.	Areal i geo- grafiske Kva- dratmil.	Folketal i 1880 paa hver Kva- dratmil.
	Mandk.	Kvindek.	Til- sammen.				
Altsaa:							
<i>Staden Kjøbenhavn . . .</i>	110929	124325	235254	181291	29,8	6,36	
<i>Øernes Amter (uden Kbhn.):</i>							
Kjøbstæderne	68594	73178	141772	126037	12,5		
Landet	357289	366647	723936	689294	5,0		
<i>Tilsammen</i>	425883	439825	865708	815331	6,2	236,30	3664
<i>Jyllands Amter:</i>							
Kjøbstæderne	67882	71264	139146	110262	26,2		
Landet	364785	364561	729346	677857	7,6		
<i>Tilsammen</i>	432667	435825	868492	788119	10,2	458,60	1894
<i>Samtlige Kjøbstæder (m. Kbhn.)</i>	247405	268767	516172	417590	23,6		
<i>Landet (m. de 6 Handelspladse)</i>	722074	731208	1,453282	1,367151	6,3		
<i>Tilsammen</i>	969479	999975	1,969454	1,784741	10,3	695,26	2833
<i>Kjøbstæderne (med de 6 Han- delspladse og Kbhn.) . . .</i>	263944	288439	552383	443467	24,6		
<i>Landet (uden Handelspladsene)</i>	705535	711536	1,417071	1,341274	5,7		
<i>Det egenlige Danmark tilsammen</i>	969479	999975	1,969454	1,784741	10,3	695,26	2833
<i>Færøerne:</i>							
Kjøbstaden	431	553	984	918	7,2		
Landet	5045	5192	10237	9074	12,7		
<i>Tilsammen</i>	5476	5745	11221	9992	12,3	24,20	464
<i>Kongeriget Danmark ialt</i>	974955	1,005720	1,980675	1,794733	10,4		

At Befolkningens Stigning i Københavns Amt er saa stor, at den i Rækken kommer lige efter Staden København, hænger paa det Nøjeste sammen med det ovenfor omtalte Forhold, at Hovedstaden i Virkeligheden omfatter et Territorium, der strækker sig dybt ind i de tilgrænsende Kommuner. De følgende 8 Amter, hvis Tilvækst ligger mellem 15,1 og 8,8 pCt., ere med Undtagelse af Bornholms Amt alle jyske Amter. Disses forholdsvis betydelige Tiltagen i Folkemængde skyldes i Aarhus Amt fornemlig den overordenlige Udvikling af Aarhus Kjøbstad og i de andre Amter vel tildels Kjøbstæderne, men sikkerlig tildels ogsaa Opdyrkninger. Jyllands Amter udvise i det Hele en Stigning i Folkemængde af 10,2 pCt., medens Stigningen i Øernes Amter tilsammen (men uden København) ikkun udgjør 6,2 pCt. Det er især Jyllands Kjøbstæder, som ere gaaede stærkere fremad end Øernes; Stigningen for de første er 26,2 pCt., for de sidste ikke engang halv saa stor, nemlig 12,5 pCt. Hvad Landkredsene angaar, er Forskjellen mellem Jylland og Øerne meget mindre, idet Befolknings-Tilvæksten her er henholdsvis 7,6 og 5,0 pCt., men paa Grund af det ofte omtalte Forhold ved København er Forskjellen dog i Virkeligheden noget større, end disse Tal udvise.

Af hele Landets Befolkning falder paa:

København (uden Frederiksberg m.m.)	11,9 pCt.	
Øernes Kjøbstæder	7,2 pCt.	} tilsammen 44,0 —
— Landkredse	36,8 —	
Jyllands Kjøbstæder	7,1 —	} — 44,1 —
— Landkredse	37,0 —	

Tætheden af Befolkningen er paa Øerne henved dobbelt saa stor som i Jylland, men for de enkelte Amters Vedkommende ere Afvigelserne meget større. Der levede nemlig den 1ste Februar 1880 paa hver □ Mil paa Øerne 3664 Mennesker, men i Jylland kun 1894, og amtsvis levede der paa hver □ Mil i:

Kjøbenhavns Amt . .	5517 Msk.	Aarhus Amt . . .	3131 Msk.
Odense — . .	4013 —	Vejle — . . .	2556 —
Svendborg — . .	3942 —	Randers — . . .	2359 —
Frederiksborg — . .	3390 —	Thisted — . . .	2089 —
Præstø — . .	3336 —	Hjørring — . . .	1965 —
Bornholm — . .	3327 —	Aalborg — . . .	1829 —
Sorø — . .	3268 —	Viborg — . . .	1696 —
Maribo — . .	3181 —	Ribe — . . .	1325 —
Holbæk — . .	3163 —	Ringkjøbing — . . .	1063 —

Befolkningen paa Kvadratmilten er altsaa i Kjøbenhavns Amt over 5 Gange saa stor som i Ringkjøbing Amt og over 4 Gange saa stor som i Ribe Amt. Paa Øerne gaar Tætheden ned fra 5517 Msk. til 3163 Msk., i Jylland fra 3131 Msk. til 1063 Msk. paa hver □ Mil. Forskjellen er altsaa størst i Jylland, hvis bedst befolkede Amt (Aarhus Amt) desuden i Henseende til Befolkningens Tæthed vel nærmer sig det svagest befolkede paa Øerne (Holbæk Amt), men dog har 32 Mennesker mindre paa □ Milen end dette. I de tre sydøstlige Amter i Jylland, som have over 2000 Msk. paa □ Milen, nemlig Aarhus, Vejle og Randers Amter, udgjør Gjennemsnitts-Befolkningen pr. □ Mil 2687 Msk., i de øvrige Amter derimod kun 1575 Msk. Paa Øerne er som foran nævnt Gjennemsnitts-Befolkningen 3664 Msk. paa □ Milen.

Befolkningens Fordeling efter Folkethings-Kredse.

Efter Danmarks Riges Grundlov skal Antallet af Folkethingets Medlemmer omtrent være efter Forholdet af et Medlem til 16,000 Indbyggere. Efter Folketællingen d. 1ste Februar 1880 stiller Forholdet sig, som det vil fremgaa af omstaaende Oversigt:

Valgkredsenes Indbygger-Antal:

				Indbyggere.					Indbyggere.
Kjøbenhavns	1ste	Valgkreds	...	37719	Præstø	Amts	1ste	Valgkr.	17074
—	2den	—	...	19698	—	—	2den	—	18412
—	3die	—	...	15198	—	—	3die	—	18666
—	4de	—	...	11927	—	—	4de	—	15880
—	5te	—	...	85924	—	—	5te	—	16058
—	6te	—	...	16261	—	—	6te	—	15079
—	7de	—	...	14185	Bornholms	Amts	1ste	Valgkr.	18334
—	8de	—	...	17114	—	—	2den	—	17031
—	9de	—	...	17228	Maribo	Amts	1ste	Valgkr.	21900
Kjøbenhavns	Amts	1ste	Valgkr.	53033	—	—	2den	—	20616
—	—	2den	—	18700	—	—	3die	—	18516
—	—	3die	—	19791	—	—	4de	—	18406
—	—	4de	—	17646	—	—	5te	—	17570
—	—	5te	—	12317	Odense	Amts	1ste	Valgkr.	27839
Frederiksborg	Amts	1ste	Valgkr.	15579	—	—	2den	—	17143
—	—	2den	—	16136	—	—	3die	—	16411
—	—	3die	—	17839	—	—	4de	—	17909
—	—	4de	—	15742	—	—	5te	—	17478
—	—	5te	—	18060	—	—	6te	—	15981
Holbæk	Amts	1ste	Valgkr.	18471	—	—	7de	—	16186
—	—	2den	—	19365	Svendborg	Amts	1ste	Valgkr.	18279
—	—	3die	—	19075	—	—	2den	—	14980
—	—	4de	—	18792	—	—	3die	—	20537
—	—	5te	—	17637	—	—	4de	—	16622
Sorø	Amts	1ste	Valgkr.	18660	—	—	5te	—	15324
—	—	2den	—	16466	—	—	6te	—	19879
—	—	3die	—	20535	—	—	7de	—	11938
—	—	4de	—	15948					
—	—	5te	—	15868					

		Indbyggere.		Indbyggere.
Hjørring	Amts 1ste Valgkr.	19305	Aarhus Amt (d. forrige Aarhus A.):	
—	— 2den —	20689	— — — 1ste Valgkr.	16232
—	— 3die —	21595	— — — 2den —	33348
—	— 4de —	23092	— — — 3die —	17926
—	— 5te —	15867	Skanderborg Amt (nu en Del af Aarhus Amt):	
Thisted	Amts 1ste Valgkr.	12323	— — — 1ste Valgkr.	25685
—	— 2den —	17254	— — — 2den —	25097
—	— 3die —	14892	— — — 3die —	22600
—	— 4de —	19522	Vejle Amt 1ste Valgkr.	19909
Aalborg	Amts 1ste Valgkr.	19570	— — 2den —	20576
—	— 2den —	21436	— — 3die —	22219
—	— 3die —	17664	— — 4de —	18269
—	— 4de —	20921	— — 5te —	18140
—	— 5te —	16614	— — 6te —	14963
Viborg	Amts 1ste Valgkr.	21356	Ringkjøbing Amt 1ste Valgkr.	16029
—	— 2den —	16591	— — 2den —	16314
—	— 3die —	20015	— — 3die —	22861
—	— 4de —	18181	— — 4de —	17666
—	— 5te —	17228	— — 5te —	14538
Randers	Amts 1ste Valgkr.	20039	Ribe Amt 1ste Valgkr.	17772
—	— 2den —	23934	— — 2den —	17666
—	— 3die —	22474	— — 3die —	15593
—	— 4de —	19620	— — 4de —	16661
—	— 5te —	18246	Færøernes Amts Valgkreds. . . .	11221
Tilsammen				1,980675

Der fandtes altsaa ved Folketællingen i Danmarks 102 Folke-thingskredse gennemsnitlig for hver Kreds 19418 Mennesker, eller over 21 pCt flere end Grundlovens Forudsætning. Den oprindelige tilnærmelsesvisse Lighed mellem de enkelte Kredses Indbyggerantal er desuden i høj Grad forrykket ved Udviklingens Gang, som har medført, at Befolknings-Tilvæksten fornemlig har vist sig i Byerne, særlig i de større Byer og fremfor alle andre Steder i Kjøbenhavn og Stadens

nærmeste Omegn. Dette fremgaar allerede deraf, at der gjennemsnitlig for hver Folkethingskreds findes i:

Kjøbenhavn	26139 Msk.	Hjørring Amt	20110 Msk.
Kjøbenhavns Amt . . .	24297 —	Thisted —	15998 —
Frederiksborg — . . .	16671 —	Aalborg —	19241 —
Holbæk —	18668 —	Viborg —	18674 —
Sorø —	17495 —	Randers —	20863 —
Præstø —	16861 —	Aarhus —	23481 —
Bornholms —	17682 —	Vejle —	19013 —
Maribo —	19402 —	Ringkjøbing —	17482 —
Odense —	18421 —	Ribe —	16923 —
Svendborg —	16794 —	Færøerne —	11221 —

men det træder tydeligst frem, naar man undersøger de enkelte Valgkredse. Det viser sig nemlig da, at

1 Valgkreds (Kjøbenhavns 5) har mellem	85000 og 86000 Msk.
1 — (Kjøbenhavns Amts 1) —	53000 — 54000 —
1 — (Kjøbenhavns 1) —	37000 — 38000 —
1 — (Aarhus Amts 2) —	33000 — 34000 —
21 Valgkredse have	— 20000 — 28000 —
56 — —	— 16000 — 20000 —
18 — —	— 12000 — 16000 —
3 — (Kjøbenhavns 4, Svendborg	
Amts 7, og Færøerne) —	11000 — 12000 —

Forholdet mellem Kjønnene.

Da der i hele Kongeriget fandtes 974955 Personer af Mandkjøn og 1,005720 af Kvindekjøn, lever der altsaa her i Landet for hver 1000 Mandfolk 1032 Kvinder. Dette Forhold er imidlertid meget forskjelligt i Kjøbstæderne og paa Landet. Der fandtes nemlig i

Kjøbenhavn for hver	1000 Md.	1121 Kv.
De øvrige Kjøbstæder for hver	— —	1059 —
Landkredsene for hver	— —	1013 —

Kvindekjønnets Overvægt over Mandkjønnet, særlig i Kjøbstæderne og atter fornemlig i de store Byer, er en Kjendsgjerning, som hidtil stadig har gjentaget sig ikke alene her i Danmark men ogsaa i det øvrige Evropa, om end med noget vekslende Talforhold. Den hidrører fra Kvindernes længere Levealder og viser sig derfor ogsaa især i de højeste Aldersklasser, men det nærmere i saa Henseende kan for Tællingen d. 1ste Februar 1880 først senere paavises, naar den mere i Enkelthederne gaaende Bearbejdelse af Optællings-Listerne har fundet Sted.

Forskjellen mellem Land og By i Henseende til det forholdsvis Antal af Mandkjøn og Kvindekjøn fremtræder endnu tydeligere, naar man, i Stedet for at holde sig til den officielle Kjøbstadbefolkning, tager den Side 9 nederst fremstillede egenlige Bybefolkning. Man faar nemlig da følgende Tal:

Kjøbenhavn	for hver 1000 Md.		1128 Kv.
Provindsbyerne	— — — —		1059 —
Landkredsene	— — — —		1008 —
Hele Kongeriget	— — — —		1032 —

Paa Øerne have samtlige Overøvrigheds-Kredse i Overensstemmelse med den almindelige Regel flere Personer af Kvindekjøn end af Mandkjøn, alene med Undtagelse af Landkredsene i gl. Assens Amt, hvor der paa 36500 Msk. findes 26 flere af Mandkjøn end af Kvindekjøn. I Jylland derimod har Landbefolkningen i ikke færre end 6 af Overøvrigheds-Kredsene, nemlig Aalborg, Viborg, gl. Aarhus, gl. Skanderborg, Vejle og Ribe Amter, flere Personer af Mandkjøn end af Kvindekjøn, og Resultatet bliver endog for hele Jyllands Landbefolkning færrest Kvinder. Medens der paa Landet for hver 1000 Personer af Mandkjøn findes paa Øerne 1026 og, naar Handelspladsene tilligemed de andre Side 9 nævnte Forstæder til Kjøbenhavn fradrages, dog ikke mindre end 1018 af Kvindekjøn, er det tilsvarende Forhold i Jylland 1000 : 999.

Det statistiske Bureau i Maj 1880.

Marius Gad.